

Dalia Tarandaitė

Lietuvos dailės muziejus

Vilniaus labdarių draugijos portretų rinkinys

Straipsnyje pristatomas vienas iš nedaugelio Lietuvoje išlikusių visuomeninių organizacijų portretų rinkinių. Remiantis Vilniaus labdarių draugijos ataskaitomis aptariama draugijos veikla, daugiausia dėmesio skiriant portretuose pavaizduotų asmenų indėliui. Nesigilinant į kūrinių meninės formos ypatybes į rinkinį žvelgiama kaip į visumą, bandant atskleisti idėjinį ir memorialinį jo turinį, gerai žinomą ano meto vilniečiams, tačiau visai pamirštą šiandien. Pateikiamos žinios apie konkrečių kūrinių dovanojimą ar sukūrimo aplinkybes.

Esminiai žodžiai: portretų rinkinys, Vilniaus labdarių draugija, labdaringa veikla, privačių asmenų aukos, Vilniaus universitetas, Vilniaus meno mokykla, vilniečiai

Vilniaus labdarių draugija buvo viena iš nedaugelio mūsų krašto visuomeninių organizacijų, savo veiklą pradėjusių XIX a. pradžioje ir gyvusių iki pat 1940 m. (tiek pat laiko išsilaikė tik Vilniaus medicinos draugija). Kilnia filantropijos idėja suvienijusi šviesiausius Lietuvos protus, Draugija ne tik daug nuveikė socialinėje srityje, bet ir labai pagyvino kultūrinį miesto gyvenimą, organizuodama labdaros koncertus ir vaidinimus. Kaip ir daugelis kitų ano meto visuomeninių organizacijų, Draugija turėjo savo veiklą reprezentuojantį ir jos puoselėjamas vertybes pristatantį portretų rinkinį, kuris per pusantro šimto metų susikaupė visai nemenkas. Laimingo atsitiktinumo dėka Draugijos portretų rinkinys karų ir politinių neramumų metais nebuvo išblaškytas ar sunaikintas. Didžioji dalis 1940 m. panaikintos Draugijos rinkinio portretų buvo perduota Vilniaus miesto muziejui, netrukus reorganizuotam į Vilniaus dailės muziejų (dabar Lietuvos dailės muziejus).

Peržiūrint Lietuvos dailės muziejaus dokumentus pavyko identifikuoti 37 jo rinkiniuose saugomus Draugijai priklausiusius portretus¹. Kai kurie iš jų daile besidominčiai visuomenei yra gerai žinomi, tikraja žodžio prasme įėję į Lietuvos dailės aukso fondą (Vilniaus meno mokyklos dailininkų Pranciškaus Smuglevičiaus, Jono Rustemo, Valentino Vankavičiaus, Vincento Smakausko, Polikarpo Joteikos, Andriaus Valinavičiaus, prancūzų tapytojo François Xaviero Fabre'o kūriniai). Kiti iki šiol nesulaukė atidesnio tyrinėtojų dėmesio, tačiau taip pat yra įdomūs ir vertingi ne vien ikonografijos požiūriu (Jono Zenkevičiaus, Henriko Kozlovskio, Mikalojaus Davidavičiaus ir kitų dailininkų tapyti portretai).

Gana aukštą Draugijos portretų rinkinio meninę kokybę didžia dalimi lėmė meninis jos narių išprusimas – ji buvo filantropinėmis Apšvietos epochos idėjomis susižavėjęsios Lietuvos inteligentijos draugija, įsteigta Vilniaus universiteto aplinkoje ir glaudžiai su juo susijusi (neatsitiktinai daugumos XIX a. I pusės portretų autoriai yra Vilniaus universiteto dailės katedrų profesoriai ir auklėtiniai). Svarbus yra ir tas faktas, jog Draugijos rinkinys nebuvo sudaromas kaip vientisas ansamblis, kuriame portretai būtų derinami pagal dydį ir kompoziciją. Jis formavosi pamažu, Draugijos nariams ir jos geradarių testamentų vykdytojams dovanojant atskirus portretus, dažnai įvairiomis intencijomis sukurtus iš natūros. Pagerbiant Draugijai nusipelnčius asmenis nemažai portretų jos užsakymu ir narių lėšomis žinomi Lietuvos dailininkai nutapė ir konkrečiai šiam portretų rinkiniui. Kai kurie iš jų, užsakyti žymiausiems to meto Vilniaus tapytojams, sukurti portretuojamiems asmenims tebesant gyviems ar juos gerai pažinojusių dailininkų, yra ne mažiau įtaigūs ir išraiškingi. Tiesa, ir šiame rinkinyje neišvengta meniniu požiūriu menkaverčių kūrinių, atsiradusių tik dėl būtinybės pristatyti juose pavaizduotus asmenis, sukurtų naudojantis fotografijomis ar kitais antriniais

¹ Vilniaus miesto muziejaus inventorių knyga, 1941 m., LDM archyvas, f. 1, ap. 1, b. 971.

ikonografijos šaltiniais (carų portretai, asmenų, Draugijai testamentu palikusių nekilnojamojo turto ar stambias pinigų sumas, atvaizdai).

Nuodugniau nesigilinant į meninės portretų formos ypatybes (priešingu atveju tam tikru požiūriu tai būtų portretinės tapybos raidos per pusantro šimto metų aptarimas), šiame darbe bus bandoma Vilniaus labdarių draugijos portretų rinkinį aptarti kaip visumą, atkuriant prasmes, kurias jį sudarantys kūriniai turėjo iki pat 1940 m. kabėdami jos posėdžių salėje. Šį uždavinį palengvina apie Draugijos veiklą išlikusi gausi rašytinė medžiaga, taip ir siūlanti mintį susieti joje užfiksuotus faktus su muziejuje saugomais ir dažnai šių dienų žiūrovui nedaug ką tesakančiais portretais.

Idėja Vilniuje įkurti labdara užsiimančią draugiją kilo Vilniaus vyskupui Jonui Nepomukui Kosakovskiui, susipažinusiam su panašių organizacijų veikla Rusijoje (1802 m. Sankt Peterburge įsteigta Imperatoriškoji filantropijos draugija) ir užsienyje (Hamburgo „Neturtingųjų institutas“). Vyskupas labai vertino ir Vilniaus universiteto medicinos profesoriaus Josepho Franko veiklą labdaros srityje – jo organizuojamus koncertus, skirtus medicinos įstaigoms paremti, nuo 1806 m. balandžio prie Terapijos klinikos veikusią ambulatoriją, kurioje tris kartus per savaitę ligoniai buvo priimami nemokamai, jiems išrašomi nemokami vaistai. Dar 1806 m., paskatintas J. Franko labdarinių projektų sėkmės, J. N. Kosakovskis siūlė profesoriui Vilniuje įkurti Labdarių draugiją. Užsimindamas apie jau parengtus Draugijos nuostatus ir kunigaikščio Dominyko Radvilos pasiryžimą Draugijai užrašyti žemės sklypą su jame stovinčiais senais rūmais, vyskupas pabrėžė, jog šio reikalo jis imsis tik tada, jei J. Frankas sumanymą palaikys ir su savo Pagalbos į namus institutu prisidės prie Draugijos. Anot vyskupo, įsteigtos draugijos tikslas būtų ne tik neturtingų ligonių slaugymas, bet ir kova su valkatavimu, aprūpinimas darbu, vaikų ir senelių globa².

² J. Frankas, *Atsiminimai apie Vilnių*, Vilnius, 2001, p. 158–159.

Gavus J. Franko pritarimą ir suredagavus J. N. Kosakovskio parengtą Draugijos projektą, 1806 m. kovo 19 d. buvo užvesta draugijos aukotojų knyga, kurioje pirmasis užsirašė pats vyskupas, paaukojęs 1000 aukso rublių³. 1807 m. balandžio 7 d. įvyko iškilmingas Draugijos atidarymas, kuriame įkūrimą savo parašais patvirtino 22 jame dalyvavę nariai⁴. Draugiją sudarė trys skyriai:

1) Nuolatinės pagalbos skyrius. Jis rūpinosi vargšų pirmaeilį gyvybinių poreikių tenkinimu (maistu, pastoge), nepilnamečių globa ir mokymu, darbingo amžiaus žmonių įdarbinimu. Ateityje šis skyrius turėjo įkurti vargšų prieglaudą ir darbo namus.

2) Laikinios pagalbos skyrius. Jis rūpinosi ištikus bėdai ir nenorinčiais elgetauti, turėjo padėti bekratėms nuotakoms, teikė aukas ir paskolas pradedantiems ūkininkauti ar verstis koku nors amatu, gelbėjo prislėgtus bylinėjimosi teismuose ir vaidų šeimose.

3) Pagalbos neturtingiems ligoniams skyrius. Jis rūpinosi nemokamos medicininės pagalbos ir nemokamų vaistų teikimu, vargšų vaikų skiepijimu nuo raupų.

Su nedideliais pakeitimais ši struktūra išliko per visą Draugijos gyvavimo laikotarpį⁵.

Savo veiklą Draugija pradėjo nuo duonos ir sriubos dalijimo Hesso namuose. Remdamasis 1807 m. rugsėjo 26 d. ir 1808 m. spalio 13 d. Vilniaus kanceliarijos patvirtintais raštais⁶ kunigaikštis D. Radvila jai perdavė žadėtąjį sklypą, apimantį didžiulį kvartalą, ribojamą Vilniaus, Labdarių, Totorių ir Liejyklos gatvių, ir šiame sklype stovinčius dar

³ K. Rawicz, *Wileńskie towarzystwo dobroczynności. W stuletnią rocznicę założenia*, Warszawa, 1907, s. 9.

⁴ Ten pat, p. 5, 11.

⁵ *Отчет Виленского человеколюбивого общества за 1883 год*, Вильно, 1884, c. 4; *Sprawozdanie Wileńskiego Towarzystwa Dobroczynności za lata 1924–1925*, Wilno, 1926, s. 43; A. Juškevičius, J. Maceika, *Vilnius ir jo apylinkės*, 3-iasis (fotografuotinis) leidimas, Vilnius, 1991, p. 78.

⁶ M. Brensztejn, *Informator o towarzystwach naukowych, oświatowych, artystycznych, popularnych, filantropijnych, wzajemnej pomocy, sportowych i klubach na Litwie i Rusi Białej*, Wilno, 1914, s. 101.

XVII a. Jonušo Radvilos statytus, tačiau tuomet jau gerokai apgriuvusius rūmus. Ši fundacija suteikė tvirtą pagrindą Draugijos veiklai pradėti. Suremontuotuose ir draugijos reikmėms pritaikytuose rūmuose ji įrengė prieglaudą su miegamaisiais kambariais, izoliatoriais, ligonine, virtuve, dirbtuvių salėmis. Laikui bėgant prie prieglaudos buvo pastatyta koplyčia, pirtis ir vonios. D. Radvilos dovanotame sklype iškilo kiti Draugijos pastatai, tarp jų – du pigių butų namai, skirti našlėms, mokytojoms, į pensiją išėjusiems asmenims. Kilni Draugijos idėja ir sumanus paaukoto kapitalo valdymas paskatino dosnias miesto gyventojų pinigines ir nekilnojamojo turto aukas. Už jas Draugijos reikmėms buvo nupirkti du namai Totorių gatvėje, aukotojų testamentais jai atiteko namai Vilniaus (funduoti P. Kubylinskio), Totorių (Adomo Karčiausko), Lukiškių, Lydos, Šv. Kazimiero (Bergelio), Kalvarijų (Vilhelminos Hermanavičienės), Šnipiškių (Vladislavo Orlovskio), Bokšto (L. Lachovičiaus), Aludarių (dab. M. Daukšos g., Antano Poplavskio), Polocko (A. Hermano) gatvėse⁷. Anot Mykolo Brenšteino, Vilniaus labdaros draugija 1914 m. buvo turtingiausia labdaros įstaiga Lietuvoje, kurios nekilnojamasis turtas siekė vieną milijoną rublių⁸.

Draugijos administraciją sudarė prezidentas, skyrių pirmininkai bei jų pavaduotojai, Draugijos namų direktorius. Nariais galėjo būti visi norintys, gavę trijų pagarbos vertų asmenų rekomendacijas. Be tikrųjų narių, mokančių nario mokesčių, Draugija turėjo garbės narius, kuriais iš pradžių buvo paskelbiami didelės sumas paaukoję, tačiau Draugijos veikloje nedalyvaujantys ir nario mokesčio nemokantys asmenys, o nuo 1847 m. balandžio 18 d. iki XIX a. pab. vien dėl užimamų pareigų garbės nariais tapdavo pasaulietinės ir dvasinės valdžios atstovai – generalgubernatorius arba jį pavaduojantis gubernijos valdytojas, Vilniaus ir Lietuvos stačiatikių arkivyskupas, Romos katalikų vyskupas,

⁷ *Sprawozdanie Wileńskiego Towarzystwa Dobroczynności z okresu 1.IV.1937–1.IV. 1938*, Wilno, 1938, s. 3, 26.

⁸ M. Brensztejn, p. 103.

Pranciškus Smuglevičius.
Jonas Nepomukas Kosakovskis. LDM

Vilniaus gubernijos bajorų ir Vilniaus miesto vadovai⁹. XX a. III–IV dešimtmetyje be tikrųjų narių, mokačių nario mokesčių, Draugiją sudarė garbės nariai, kuriais buvo renkami bendram reikalui ypač nusipelnę asmenys, ir nuolatiniai nariai, Draugijai paaukoję stambias vienkartinės aukas¹⁰.

Pirmoji Vilniaus Draugijos taryba buvo išrinkta steigiamajame 1807 m. balandžio 7 d. posėdyje. Draugijos prezidentu tapo jos įkūrėjas Vilniaus vyskupas J. N. Kosakovskis. Pirmojo skyriaus pirmininku išrinktas buvęs LDK išdininkas Mykolas Kleopas Oginskis, jo pavaduotoju – Vilniaus bajorų vadovas Mykolas Römeris, vadovavimas antrajam skyriui patikėtas

buvusiam LDK vyriausiojo tribunolo teisėjui generolui Tomui Vavžeciui, jo pavaduotoju tapo grafas Juzefas Mostovskis, trečiasis skyrius, į kurio sudėtį įėjo ir anksčiau J. Franko įsteigtos labdaros institucijos, liko J. Franko dispozicijoje, jį pavaduoti sutiko gydytojas Motiejus Barankevičius. Draugijai atidarius prieglaudą, pirmuoju jos direktoriumi tapo buvęs LDK pataurininkis Juozas Kosakovskis¹¹, netrukus jį pakeitė dominikonas Aloyzas Koženevskis, kuriam talkino Janas Gvalbertas Rudamina, anot J. Franko, „jaunas, labai protingas ir darbštus vyras“¹². Paskutinę, 1938 m. išspausdintą, Draugijos ataskaitą pasira-

⁹ *Отчет Виленского человеколюбивого общества за 1878 год*, Вильна, 1879, с. 4.

¹⁰ *Sprawozdanie...*, s. 27.

¹¹ K. Rawicz, p. 26.

¹² J. Frankas, p. 160.

šė jos prezidentas grafas Marijanas Broel-Pliateris, pirmojo skyriaus pirmininkas Stanislovas Strumila ir trečiojo skyriaus pirmininkas Vytautas Venslavskis¹³.

Draugijos išdą sudarė nario mokestis, jos narių ir jos veiklą palaikančių gyventojų aukos, privačių asmenų palikimai ir iš jų gaunami procentai, koncertų ir labdaros renginių pajamos. Pagal 1808 m. vasario 14 d. imperatoriaus Aleksandro I patvirtintus Vilniaus labdaros draugijos įstatus, ji galėjo laisvai disponuoti savo valdomu turtu. 1848 m. balandžio 18 d. caro Nikolajaus I patvirtinti Draugijos įstatai šią laisvę šiek tiek apribojo, Draugiją pavedė Vilniaus miesto Visuotiniam rūpybos komitetui¹⁴. XX a. III–IV dešimtmetyje, gerokai sumažėjus privačių asmenų aukų, dalį lėšų gaudavo iš Visuomeninės rūpybos ir darbo departamento bei miesto magistrato.

Nepaisant apribojimų, Draugijos veiklai sunkesnių ar palankesnių sąlygų, ji ne tik sugebėjo išlikti, bet ir plačiai veikti. Draugijos namuose skirtingu metu gyveno nuo 83 (1808 m.) iki 500 (1937 m.) pastogės ir pragyvenimo šaltinio neturinčių asmenų. Darbingi namų gyventojai siuvo drabužius, batus, dirbo staliaus darbus. Draugijos paramą dar gaudavo nuo kelių dešimčių iki kelių šimtų mieste gyvenusių šeimų. Jos prieglobstyje ilgiau ar trumpiau veikė bendrojo lavinimo, kurčiųjų ir nebyliųjų, muzikos mokyklos.

Vienas iš svarbiausių Draugijos veiklos principų buvo jos viešumas. Kartą per metus vykdavo viešas visuotinis narių susirinkimas, kuriame buvo pateikiama metinė veiklos ataskaita, įplaukų ir išlaidų suvestinė, pristatoma Draugijos namų būklė, pagerbiami aukotojai, prisimenami mirę nariai ir geradariai. Nuo jos veiklos pradžios iki uždarymo finansinės kiekvienų metų ataskaitos buvo pateikiamos ir spausdinta forma. Informacija apie dosniausias aukas skelbta Draugijos leidinyje *Dzieje dobroczynności krajowej i zagranicznej* (ėjo 1820–

¹³ Sprawozdanie..., s. 5.

¹⁴ M. Brensztejn, p. 101, 102.

1825 m.), populiariuose krašto dienraščiuose. Už mirusius narius ir aukotojus Draugijos koplyčioje buvo aukojamos mišios, jų vardai įrašomi koplyčios sienoje įmūrytoje atminimo lentoje, kuri, anot Adomo Honoro Kirkoro, jau 1859 m., t. y. praėjus vos pusei šimto metų nuo Draugijos įkūrimo, buvo „jau visa prirašyta“¹⁵. Tą patį kilnių vyrų, jų darbų ir dosnių aukų atminimo įamžinimą rodė ir Draugijos posėdžių salę puošiantys portretai – jos veiklos ir puoselėjamų vertybių atspindys.

Rašytiniuose šaltiniuose nepavyko rasti duomenų, kada šis rinkinys pradėtas formuoti. Greičiausiai – XIX a. II dešimtmečio pabaigoje, kai į Anapilį jau buvo išėję nemažai prie Draugijos įkūrimo ir pirmųjų jos žingsnių prisidėjusių narių, o Draugija ėmė atsigauti dėl 1812 m. karo atsiradusių nepriteklių. Išliko žinia, kad 1818 m. J. G. Rudamina Draugijai padovanojo aliejumi tapytą paveikslą, deja, nenurodoma kokį¹⁶. Pirmą neabejotiną su rinkiniu susijusi data yra 1819 m. Tada Draugijos narys Dionizas Jakutavičius jai padovanojo LDK išdininko, karališkųjų ekonomijų valdytojo Antano Tyzenhauzo portretą. Verta atkreipti dėmesį, kad tai nebuvo Draugijos nario portretas. Jame pavaizduotas asmuo – garsiausias to meto finansininkas, daugybės mokyklų ir manufaktūrų steigėjas, nariams turėjo būti sektinas pasiukojamo darbo bendram reikalui pavyzdys (antroje portreto pusėje dovanotojo ranka buvo įrašyta: „Kochał ojczyznę“). Greičiausiai, panašiu metu kilo mintis sukaupti Vilniaus labdarių draugijai nuspelnusių, prie jos įkūrimo ir gyvavimo uoliu darbu ir aukomis prisidėjusių asmenų portretų rinkinį. Iš J. Franko atsiminimų žinome, kad 1820 m. Draugija užsakė jo ir jo žmonos portretus, ketindama pakabinti posėdžių salėje¹⁷. 1822 m. D. Jakutavičius Draugijai padovanojo D. Radvilos, kiek vėliau – vyskupo Andriaus Benedikto Klungevičiaus

¹⁵ A. H. Kirkoras, *Pasivaikščiėjimai po Vilnių ir jo apylinkes*, Vilnius, 1991, p. 120.

¹⁶ *Dzieje dobroczynności krajowej i zagranicznej*, 1818, s. 87.

¹⁷ J. Frankas, p. 534.

portretus. Draugijos nariams ir mirusių aukotojų šeimoms rūpinantis jai buvo perduoti arba jos užsakymu nutapyti kiti portretai¹⁸.

Tai, kad rinkinys buvo kuriamas ne vien mirusiems Draugijos nariams ir geradariams atminti, bet ir gyvųjų nuopelnų pagerbti, liudija ne vien J. Franko ir jo žmonos portretų istorija, bet ir kiti faktai. Yra žinoma, kad, švenčiant grafo Adomo Broel-Pliaterio vadovavimo Draugijai 25-ąjį jubiliejų, nariai savo lėšomis užsakė jo portretą ir jį pakabino posėdžių salėje¹⁹. 1938 m. posėdžių salę papuošė tuometinių miesto vadovų atvaizdai. Matyt, tokių atvejų būta ir daugiau.

Deja, nepavyko aptikti nei viso Draugijos rinkinio portretų sąrašo, nei tikslaus jį sudariusių kūrinių skaičiaus. Akivaizdu, jog ne visi rinkinio portretai pateko į muziejų – iš A. H. Kirkoro minimų aštuoniolikos 1858 m. posėdžių salę puošusių portretų²⁰ Lietuvos dailės muziejuje saugomi šešiolika. Reikia manyti, yra ne visi ir vėliau rinkinį papildę kūriniai²¹.

Praleisdami carų portretus²², kurie į rinkinį pateko tiek kaip imperatoriškosios labdaros reprezentantai (Aleksandras I buvo ne tik Draugijos globėjas, bet ir vienas dosniausių jos aukotojų – paaukojo 5 850 sidabro rublių²³), tiek kaip politinių realiųjų pasekmė, trumpai

¹⁸ Kai kurie portretai antroje pusėje turi šį faktą patvirtinančius užrašus. Pavyzdžiui, A. Karčiausko portreto antroje pusėje yra užrašas, bylojantis net tik apie Vilniaus labdarių draugijai testamentu paliktą fondaciją, bet ir apie tai, kad, portretas testamentu vykdytojui Atanazui Ruščicui rūpinantis buvo pakabintas posėdžių salėje.

¹⁹ *Sprawozdanie Wileńskiego Towarzystwa Dobroczynności za rok 1909*, Wilno, 1910, s. 3.

²⁰ A. H. Kirkoras, p. 120. Be šešiolikos šiandien Lietuvos dailės muziejuje saugomų portretų, posėdžių salę puošė generalgubernatoriaus Rimskio-Korsakovo, Draugijai paaukojusio 1000 sidabro rublių, ir caro Nikolajaus I portretai.

²¹ Vilniaus miesto muziejaus inventoriaus knygoje tarp kūrinių, perimtų iš Vilniaus labdarių draugijos, be daktaro V. Venslavskio portreto, įrašytas dar vienas Venslavskio portretas (LDM archyvas, f. 1, ap. 1, b. 971, p. 55, poz. 525). Galbūt tai buvo V. Venslavskio brolio Vilnaus miesto burmistro Mykolo Venslavskio portretas.

²² Lietuvos dailės muziejuje saugomi Jekaterinos II, Aleksandro I, Aleksandro II ir Nikolajus II portretai (Inv. nr. T 526, T 497, T 511, T 885).

²³ *Dzieje dobroczynności krajowej i zagranicznej*, 1818, s. 18.

Jonas Rustemas. *Joseph Frank*.
LDM

peržvelkime išlikusius rinkiniui priklausiusius Lietuvos visuomenės atstovų portretus.

1) Talentingiausias XVIII a. II pusės Lietuvos finansininkas, pramonės ir kultūros organizatorius LDK rūmų išdininkas *Antanas Tyzenhauzas* (1733–1785), kaip sektinas tėvynės meilės ir pasiaukojamo darbo bendram reikalui pavyzdys, Draugijoje buvo pagerbtas posėdžių salėje kabančia J. Rustemo (1762–1835) sukurto A. Tyzenhauzo portreto kopija (inv. nr. T 452), nutapyta vieno iš jo mokinių.

2) Vilniaus labdaros Draugijos įkūrėją ir pirmąjį jos prezidentą Vilniaus vyskupą *Joną Nepomuką Kosakovskį* (1755–1808) vaizdavo Vilniaus universiteto profesoriaus Pranciškaus Smuglevičiaus (1745–1807) sukurta drobė (inv. nr. T 532), tapusi daugelio vėlesnių vyskupo portretų pirmavaizdžiu. Be nuopelnų steigiant Draugiją ir parengiant jos nuostatus, vyskupas buvo prišimenuojamas kaip vienas iš pirmųjų ir dosniausių aukotojų – testamentu jai palikęs 3000 sidabro rublių ir Šv. Aleksandro Nevskio ordino briliantus, įvertintus 9000 rublių asignacijomis (arba 3674 sidabro rubliais)²⁴.

3) Vilniaus universiteto profesorius gydytojas *Josephas Frankas* (1771–1842), pagrįstai laikomas antruoju Draugijos įkūrėju, jos posėdžių salėje buvo pagerbtas J. Rustemo sukurtu portretu (inv. nr. T 841).

²⁴ Ten pat, 1821, p. 679.

Jonas Rustemas. *Christine Gerhardi-Frank*.
LDM

J. Frankas ne tik sumaniai vadovavo trečiajam Draugijos skyriui, kurio lėšas papildydavo pats organizuodamas labdaros koncertus ir vaidinimus, bet ir įgyvendino keletą naujų labdaros iniciatyvų. 1808 m. kovo 17 d., minint vakcinės nuo raupų atradimo 90-ąsias metines, J. Franko iniciatyva buvo įsteigtas Vakcinės institutas, turėjęs rūpintis vargšų vaikų skiepijimu nuo šios pavojingos ligos. Norėdamas sumažinti naujagimių mirštumą ir padėti neturtingoms gimdyvėms 1809 m. lapkričio 7 d. J. Frankas įsteigė Motinystės institutą.

4) Porinis J. Franko portretui buvo J. Rustemo tapytas J. Franko žmonos, talentingos dainininkės ir muzikos pedagogės *Christine Gerhardi-Frank* (1780 – XIX a. I pusė) portretas (inv. nr. T 2116). Ch. Frank pasirodymai jos vyro rengtuose labdaros koncertuose sutraukdavo minias klausytojų, garantuodami nemenką šių renginių pelną. Ch. Frank neatsisakydavo ir kitais būdais prisidėti prie Draugijos veiklos. J. Frankui įsteigtus Motinystės institutą ji tapo jo sekretore.

5) Kunigaikštį *Dominyką Radvilą* (1786–1813), besikuriančiai Vilniaus labdarių draugijai dovanojusį sklypą su jame stovinčiais senais rūmais, Draugijos posėdžių salėje priminė nežinomo XIX a. I pusės dailininko nutapyta drobė (inv. nr. T 289), 1822 m. Draugijai parūpinta D. Jakutavičiaus. Dovanojimo rašte D. Radvila buvo nurodęs,

Nežinomas XIX a. pr. Lietuvos tapytojas.
Dominykas Radvila. LDM

kad sklypą ir rūmus Draugijai perleidžiąs dešimčiai metų, šiam terminui pasibaigus kas dešimt metų jis arba jo palikuonys perdavimą pratęsią tol, kol Draugija gyvuos²⁵. Draugijai veiklą nutraukus arba jos kapitalą prijungus prie kitų institucijų, sklypas ir namas turėjo sugrįžti Radvilų nuosavybėn. Tokiu būdu kunigaikštis ne tik suteikė tvirtą pagrindą Draugijos veiklai pradėti, bet ir pasirūpino jo fundacijos naudojimu tik labdaros tikslais, iš dalies prisidedamas prie jos išlikimo per visus negandų ir suiručių metus.

6) Žinomo prancūzų tapytojo, Jacques'o-Louis Davido (1748–1825) mokinio François Xaviero Fabre'o (1766–1837) sukurtu portretu (inv. nr. T 60) buvo pagerbtas pirmasis Draugijos pirmojo skyriaus pirmininkas, diplomatas ir kompozitorius *Mykolas Kleopas Oginskis* (1765–1833). M. K. Oginskiui vadovaujant buvo įrengti Draugijos namai su ligonine, mokykla, dirbtuvėmis, parduotuve. Posėdžių salę papuošęs portretas XIX a. pradžioje buvo nutapytas Florencijoje ir anksčiau neabejotinai yra priklausęs Oginskių rinkiniams.

7) J. Rustemo tapyto portreto kopija (inv. Nr. T 277) priminė kitą žymų to meto vilnietį – Vilniaus bajorų vadovą *Mykolą Römerį* (1762–1835). Kaip rodo užrašas antroje portreto pusėje, į aukoto-

²⁵ Ten pat, p. 680.

François Xavier Fabre. *Mykolas Kleopas Oginskis*.
LDM

jų, būsimų Draugijos narių, knygą M. Römeris įsirašė jau 1806 m. birželio 28 d. Per steigiamąjį susirinkimą jis buvo išrinktas pirmojo skyriaus vicepirmininku. Draugijos veiklai paremti paaukojo 500 sidabro rublių.

8) Vilniaus universiteto auklėtiniui Jonui Dameliui (1780–1840) priskiriamas slaptosios valstybės tarėjo, teisininko, generolo *Tomo Vavžeckio* (1754–1816) portretas (inv. nr. T 505). T. Vavžeckis buvo vienas iš pirmųjų Draugijos narių, per steigiamąjį susirinkimą išrinktas antrojo skyriaus pirmininku. Amžininkų atsiminimuose jis išliko kaip garbingas, geros širdies, visuomeninėje veikloje labai

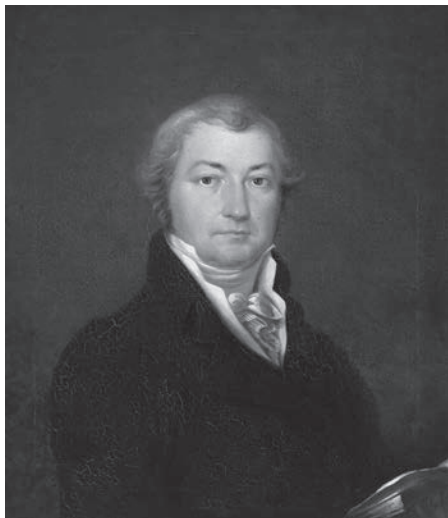
stropus žmogus. J. Franko atsiminimuose teigiama, kad po J. N. Kosakovskio mirties jis tapo Draugijos pirmininku²⁶, tačiau jos dokumentai šio fakto nepatvirtina²⁷.

9, 10) Garsiausias XIX a. I pusės Vilniaus portretistas J. Rustemas buvo dar dviejų posėdžių salę puošiančių portretų (inv. nr. T 282 ir T 842) autorius – gydytojų *Jurgio Reikovskio* (1772–1831) ir *Motiejaus Barankevičiaus* (1769–1829). Į Draugijos veiklą įsitraukę nuo pirmųjų jos žingsnių, jie sutiko be atlygio prižiūrėti Draugijos namų ligonius²⁸.

²⁶ J. Frankas, p. 229.

²⁷ Po J. N. Kosakovskio mirties Vilniaus labdarių draugijos pirmininku tapo vyskupas Jeronimas Stroinovskis, Draugijai vadovavęs iki mirties 1815 m. (K. Rawicz, p. 59).

²⁸ J. Frankas, p. 160.

Jonas Rustemas. *Motiejus Barankevičius*. 1823.
LDM

Jonas Rustemas. *Jurgis Reikovskis*.
LDM

M. Barankevičius, be to, dar buvo trečiojo skyriaus pirmininko pavaduotojas, J. Frankui išvykus šiam skyriui vadovavo²⁹, yra prisidėjęs prie Draugijos gyvavimo ir finansine 300 sidabro rublių.

11) Vilniaus universiteto auklėtinio *Polikarpo Joteikos* (1796 – po 1836) tapytu portretu (inv. nr. T 846) buvo pagerbtas filosofijos daktaras, Vilniaus pavieta mokyklų vizitatorius *Jonas Gvalbertas Rudamina* (1783–1849). Į Draugijos veiklą įsitraukęs iš pat pradžių, kurių ilgą laiką jis buvo sekretoriumi, Draugijos namų direktoriaus pagalbininku, vėliau jų direktoriumi. Draugijos biudžetą papildė 700 sidabro rublių auka.

12) Vilniaus universiteto matematikos profesorių *Tomą Žickį* (1763–1839), 1819 m. Draugijai paaukojusį 13 616 sidabro rublių³⁰,

²⁹ Dzieje..., 1821, s. 675.

³⁰ Dzieje..., 1820, nr 2, s. 80; Vilniaus labdarių draugijos padėka profesoriui T. Žickiui už stambią

Polikarpas Joteika. *Jonas Gvalbertas Rudamina*.
LDM

posėdžių salėje priminė Vilniaus universiteto auklėtinio Andriaus Valinavičiaus (1792–1853) profesionaliai atlikta P. Joteikos sukurto portreto kopija (inv. nr. T 528).

13) A. Valinavičius yra ir D. Jakutavičiaus Draugijai padovanoto jos prezidento 1836–1838 metais³¹ Vilniaus vyskupo *Andriaus Benedikto Klongevičiaus* (1767–1841) portreto (inv. nr. T 400) autorius.

14) Talentingas romantizmo epochos portretistas Valentinas Van-kavičius (1799–1842) sukūrė Draugijos rinkinyje buvusį Slanimo pavieto bajorų vadovo, tikrojo valstybės tarėjo, Draugijos prezidento 1832–1833

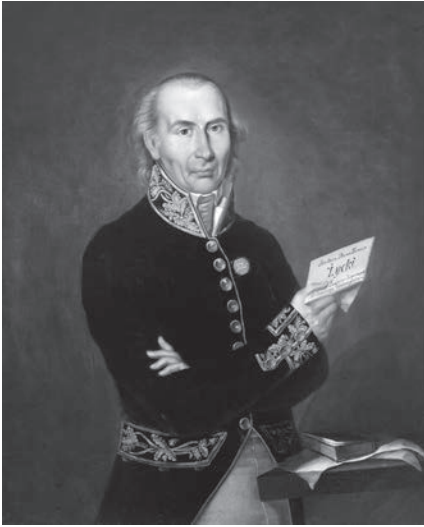
metais³² *Vaitiekaus Puslovskio* (1762–1833) atvaizdą (inv. nr. T 847). V. Puslovskis Draugijai testamentu paliko 4510 sidabro rublių, kuriuos kartu su prieš keletą mėnesių mirusio jo brolio Vilniaus katedros prelato Stepono Puslovskio Draugijai paaukotais 18 000 sidabro rublių abiejų brolių testamentų vykdytojas V. Puslovskio sūnus Vladislovas Puslovskis panaudojo Draugijos koplyčiai statyti, šią sumą papildęs 990 sidabro rublių asmenine auka.

15) Vilniaus universiteto auklėtinio Vincento Smakausko (1797–1876) 1820 m. sukurtas portretas (inv. nr. T 80) vaizdavo nusipelnusį Klevanės gimnazijos mokytoją, filosofijos kandidatą *Dionizą Jakutavičių* (1780–1864). D. Jakutavičius aktyviai dalyvavo Draugijos

auką draugijai (MAB RS, f. 273–1799).

³¹ K. Rawicz, p. 59.

³² Ten pat.

Andrius Valinavičius pagal
Polikarpą Joteiką. *Tomas Žickis*.
LDM

Andrius Valinavičius.
Andrius Benediktas Klungevičius.
LDM

antrojo skyriaus veikloje, Draugijos rinkiniams yra dovanojęs ne vieną portretą.

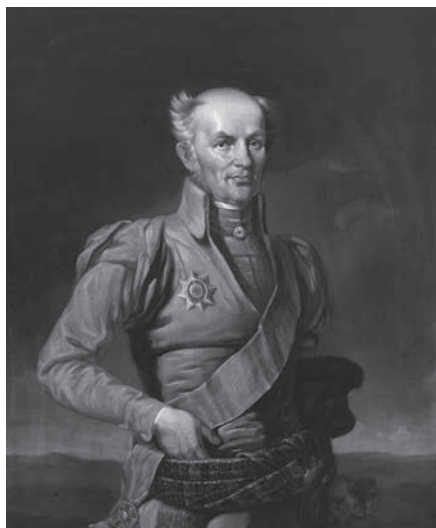
16) Aktyvų Draugijos narį, Kauno apskrities mokyklos matematikos ir fizikos mokytoją, filosofijos daktarą *Juozapą Volodzką* (1763–1829) Draugijos posėdžių salėje priminė nežinomo XIX a. I pusės dailininko sukurtas portretas (inv. nr. T 849). 1827 m. J. Volodzka paaukėjo 1500 sidabro rublių, už kuriuos Draugija įsigijo vieną iš pirmųjų namų Totorių gatvėje³³.

17) Vilniaus gubernijos sienų teisėją *Dyzmą Hrīnevičių* (?–1865), testamentu Draugijai palikusį 6000 sidabro rublių, iš kurių kasmetiniai procentai turėjo būti mokami Žydų labdarųjų draugijai³⁴, vaizdavo nežinomo dailininko XIX a. III ketvirtyje nutapyta drobė (inv. nr. T 311).

³³ *Sprawozdanie Wileńskiego Towarzystwa Dobroczywności za rok 1857*, Wilno, 1858, s. 2.

³⁴ K. Rawicz, p. 55.

Valentinas Vankavičius. *Vaitiekus Pusloviskis*.

LDM

18) Žinomas XIX a. II pusės Lietuvos dailininkas Sankt Peterburgo dailės akademijos auklėtinis Jonas Zenkevičius (1825–1888) nutapė rinkiniuose buvusį Vilniaus kapitulos prelado *Juozapo Baukio-Baukevičiaus* (1793–1866) portretą (inv. nr. T 881). Kaip liudija dailininko signatūra, portretas sukurtas 1861 m. Vilniuje, greičiausiai, iš natūros. Tapant portretą J. Baukevičius buvo jau ne tik Draugijos pirmojo skyriaus direktorius, bet ir Vilniaus archeologinės komisijos narys. Prie Draugijos veiklos jis prisidėjo ne tik kasdieniu darbu, bet ir 1000 sidabro rublių auka. Prelatas buvo žinomas ir kaip Vilniaus katedros gera-

darys – 1850 m. jai paaukojo „Gailestingojo samariečio“³⁵ paveikslą bei Kanuto Rusecko drobę „Paskutinė vakarienė“, kiek anksčiau jai buvo dovanojęs nežinomo autoriaus paveikslą „Šv. Juozapas“. 1865 m. grįžus prie Vilniaus katedros Nekaltojo Prasiidėjimo koplyčios remonto, A. Žametas J. Baukevičiaus lėšomis nutapė freską, o K. Ruseckas – paveikslą „Nekaltasis Prasiidėjimas“³⁶.

19) Posėdžių salėje pakabinta akvarele paspalvinta fotografija (inv. nr. T 114) priminė vilnietį *Adomą Karčiauską* (?–1876), testamentu Draugijai palikusį savo namą Totorių gatvėje, iš kurio pajamų $\frac{3}{4}$ turėjo būti skiriami jo giminės jaunuolių mokslui, o $\frac{1}{4}$ – Draugijos nuožiūra parinktų mokslo siekiančių neturtingų jaunuolių stipendijoms³⁷.

³⁵ Dokumentuose nurodomas kūrinio pavadinimas nėra tikslus – tai buvo Guercino paveikslo „Tankredas ir Terminija“ kopija.

³⁶ R. Janonienė, XIX a. vidurio Vilniaus dailės mecenatai, *Menotyra*, 1994, nr. 2, p. 77.

³⁷ K. Rawicz, p. 53; M. Brensztejn, p. 103.

Vincentas Smakauskas. *Dionizas Jakutavičius*. 1820.
LDM

20) Nikodemui Silvana-
vičiui (1834–1919) priskiriama
drobė (inv. nr. T 470) vaizdavo
dvarininką *Sofronijų Francū-
zevičių* (?–1877), testamentu
Draugijai palikusį 15 000 ru-
blių auką, iš kurių procentai
turėjo būti skiriami jo seserims
išlaikyti³⁸.

21) Posėdžių salę puo-
šiančiame A. Kozlovskio nu-
tapytame portrete (inv. nr.
T 520) buvo įamžintas ligoni-
nės Savičiaus gatvėje gydy-
tojas, Vilniaus 1-osios vaikų
prieglaudos direktorius, Drau-
gijos narys nuo 1848 m.³⁹, tre-
čiojo skyriaus pirmininko pava-
duotojas⁴⁰, nuo 1881 m. – antrojo

skyriaus pirmininkas⁴¹ *Julijonas Ticius* (1819–1898), amžininkų šiltai
prisimenamas dėl jo darbų filantropijos srityje.

22) Draugijos pirmojo skyriaus direktorių *Petrą Lehą* (?–1902),
1894 m. Draugijai paaukojusį 20 000 rublių, už kuriuos buvo pasta-
tytas vienas iš jai priklausiusių pigių butų namų Labdarių gatvėje⁴²,
vaizdavo nežinomo dailininko tapyta drobė (inv. nr. T 443).

23) Vilnietės tapytojos Eleonoros Splešinskos-Onichimovskos
(1870 – po 1902) nutapytas portretas (inv. nr. T 278) priminė vil-

³⁸ *Отчет Виленского человеколюбивого общества за 1878 год*, Вильна, 1879, с. 11, 19

³⁹ J. Tytius, *Daty i wspomnienia dla mojej rodziny*, rankraštis, MAB RS, f. 9–218, p. 25.

⁴⁰ *Отчет Виленского человеколюбивого общества за 1878 год*, Вильна, 1879, с. 6.

⁴¹ J. Tytius, p. 46.

⁴² K. Rawicz, p. 52; M. Brensztejn, p. 104.

Jonas Zenkevičius. Juozapas Baukys-Baukevičius.
1861. LDM

nietę *Vilhelminą Hermanavičienę* (?–1904), testamentu Draugijai palikusiai savo namą Kavarijų ir Šnipiškių gatvių kampe. Visos iš namo gaunamos pajamos turėjo būti skiriamas vidurinių mokyklų mokinių stipendijoms ir kitiems švietimo reikalams bei dviem geradarės vardo lovoms įrengti Draugijos namuose⁴³.

24) Vilnietis *Vladislovas Orlovskis* (?–1909), Draugijai užrašęs savo namą Šnipiškių gatvėje, posėdžių salėje buvo pagerbtas XX a. pr. nežinomo dailininko nutapytu portretu (inv. nr. T 338). Didžioji dalis iš namo gaunamų pajamų turėjo būti skiriamos neturtingų vaikų stipendijoms, likutis – bendriems Draugijos poreikiams⁴⁴.

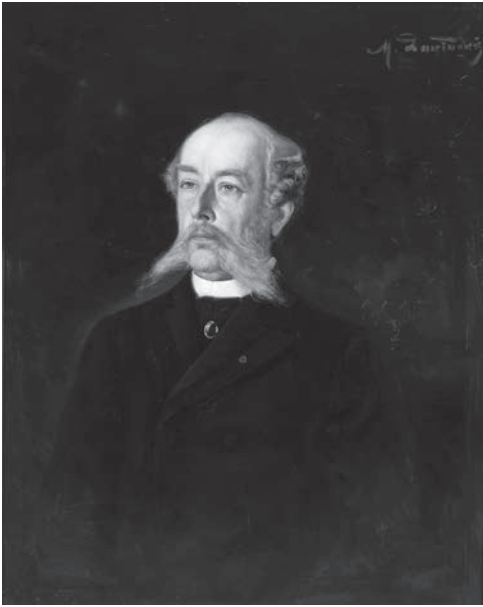
25) Draugijos prezidentą 1878–1907 m.⁴⁵, Švėkšnos dvarininką, Vilniaus gubernijos bajorų vadovą, Vilniaus Žemės banko steigėją ir jo direktorių *Adamą Broel-Pliaterį* (1836–1909) vaizdavo Mikalojaus Davidavičiaus (1863–?) drobė (inv. nr. T 441), Draugijos narių lėšomis nutapyta, švenčiant 25-ąjį jo vadovavimo Draugijai jubiliejų. A. Pliaterio iniciatyva Draugija ėmėsi statyti pigių butų namus. 1889 m. paties A. Pliaterio iš Vilniaus gubernijos bajorų surinktomis lėšomis, sudariusiomis 28 000 rublių, buvo pastatytas pirmasis pigių butų namas Labdarių gatvėje⁴⁶.

⁴³ K. Rawicz, p. 54.

⁴⁴ *Sprawozdanie Wileńskiego Towarzystwa Dobroczynności za rok 1909*, Wilno, 1910, s. 3.

⁴⁵ M. Brensztejn, p. 103.

⁴⁶ K. Rawicz, p. 52; M. Brensztejn, p. 103.

Mikalojus Davidavičius. *Adomas Broel-Pliateris*. 1903.
LDM

26) Draugijos narį⁴⁷, Vilniaus Žemės banko direktorių *Juožą Montvilą* (1850–1911) vaizdavo Henriko Kozlovskio portretas (inv. Nr. T 416), nuplytintas filantropo mirties metais, pagerbiant jo atminimą. J. Montvila ne tik prisidėjo prie Draugijos veiklos, bet ir pats įkūrė daugiau kaip 20 visuomeninių organizacijų, kurias pats finansavo.

27) Metais vėliau posėdžių salę papuošė dar vienas H. Kozlovskio tapytas portretas – neseniai mirusio Draugijos pirmojo skyriaus direktoriaus⁴⁸ *Pranciškaus Dmochovskio* (?–1911) atvaizdas (inv. nr. T 524).

28) XX a. pradžioje nežinomo dailininko nutapyta drobė (inv. nr. T 465) buvo pagerbtas Draugijos prezidentas 1907–1913⁴⁹ m., Vilniaus Žemės banko direktorius *Edmundas Bortkevičius* (?–1913). Testamentu draugijai jis užrašė 1000 rublių nepagydomų ligonių palatai įrengti Draugijos namuose⁵⁰.

29) Vilnietė tapytoja Liucija Balzukevičiūtė (1887–1976) nutapė rinkiniuose buvusį Draugijos garbės nario, ilgamečio jos trečiojo skyriaus pirmininko *Vytauto Venslavskio* (1855–1930) atvaizdą (inv. nr.

⁴⁷ K. Rawicz, p. 62.

⁴⁸ Ten pat, p. 61.

⁴⁹ M. Brensztejn, p. 103.

⁵⁰ *Sprawozdanie Wileńskiego Towarzystwa Dobroczynności za rok 1914*, Wilno, 1915, s. 3.

Henrikas Kozlovskis. *Juozas Montvila*. 1911.
LDM

T 486). Kaip rodo dailininkės signatūra, portretas nutapytas gydytojo mirties metais, yra skirtas jo atminimui įamžinti greta kitų Draugijai nusipelnusių asmenų atvaizdų.

30) Metais anksčiau L. Balzukevičiūtė nutapė dar vieno Draugijos garbės nario, ilgamečio jos darbuotojo, 1863 m. sukilimo dalyvio karininko *Pranciškaus Lipieniaus* (1840–1933) portretą (inv. nr. T 485). Tikėtina, kad ir šis portretas, pagerbiant kraštui daug nusipelnusį ir prie Draugijos gyvavimo pasiaukojamą darbą prisidėjusį jos narį, buvo nutapytas tiesiogiai Draugijai užsakius ir jau 1929 m. pakabintas posėdžių salėje. P. Lipienius buvo prisimenamas ir kaip vienas dosniausių XX a. I pusės geradarių,

Draugijai palikęs 18 600 zlotų vertės indėlį Vilniaus Žemės banke ir 10 Vilniaus Žemės banko akcijų⁵¹.

31–33) Trys paskutiniai portretai (inv. nr. T 502, T 501, T 473), nutapyti Stepono Batoro universiteto dailės katedrų auklėtinių Mykolo Sevruko (1905–1972) ir Kozmos Čiurilos (1908–1951) bei Sankt Peterburgo dailės akademijos auklėtinio Marijono Kuliešos (1878–1943) vaizdavo miesto valdžios atstovus – Vilniaus miesto prezidentą 1927–1932 m. advokatą *Juzefą Folejevskį* (?–1941), Vilniaus miesto viceprezidentą 1927–1934 m., inžinierių, politikos ir visuomenės veikėją

⁵¹ *Sprawozdanie Wileńskiego Towarzystwa Dobroczynności. I IV 1933–I IV 1934*, Wilno, 1934, s. 8.

Vytautą Čižą (1884–1952) ir Vilniaus miesto prezidentą 1932–1939 m. daktarą *Viktorą Maleševskį* (1883 – po 1939).

Baigiant pažymėtina, kad Vilniaus labdaros draugija, skelbdama informaciją apie savo veiklą, kaupdama pasiaukojamu darbu ir dosnionimis aukomis prie jos prisidėjusių asmenų portretų rinkinį, pasirūpino įamžinti savo veiklą ir jai nusipelnusių asmenų atminimą, palikdama ženklus, kurių prasmes, net jei laiko dulkės jas kuriam laikui ir uždengtų, yra nesunku atkurti.

Dalia Tarandaitė

Collection of Portraits of Vilnius Charity Society

Summary

Vilnius Charity Society, which was established in 1807 at the initiative of the bishop of Vilnius Jan Nepomucen Kossakowski and the physician and professor at Vilnius University Józef Frank, has been among the most active public organizations in Vilnius and among the few to continue its activity well into 1940 (along with Vilnius Medical Society that operated for the same period of time). Information on its activity and most generous benefactors was published in annual financial reports, association's newsletter *Dzieje dobroczynności krajowej i zagranicznej*, and popular daily newspapers of the region. The members eminent in civil merit and charitable activity as well as major benefactors were noted in the commemorative plaque embedded on the wall of the society's chapel and their portraits adorned the walls of the society's conference room.

The collection of portraits of Vilnius Charity Society took its beginning in around 1819. It was assembled largely from the portraits provided by society members (e.g. Dionizy Jakutowicz donated portraits of Antoni Tyzenhauz, Dominik Radziwiłł, and Andrzej Kłągiewicz), works presented by relatives of deceased members or from personally commissioned portraits of the members. Consisting of only 18 portraits on display in the conference room in 1859, the collection numbered around 50 pieces at the time of the closure of the society in 1940. The majority of the portraits are now contained in the holdings of the Lithuanian Art Museum (the author managed to identify 37 portraits previously included in this collection).

Compared to other similar collections comprising mainly replicas, the collection of portraits held by Vilnius Charity Society stood out for its artistic quality. Most of the portraits were produced by such well-known Vilnius painters as Franciszek Smuglewicz, Jan Rustem, Andrzej Walinowicz, Polikarp Joteyko, Walenty Wańkowicz, Wincenty Smokowski, Jan Zenkiewicz, Henryk Kozłowski, Mikołaj Dawidowicz, Helena Spleszyńska-Kotwicz-Onichimowska. Only the portrait of the duke Michał Kleofas Ogiński, which reflects cosmopolitan attitudes of the Lithuanian aristocracy, was done by the famous French painter François Xavier Fabre.

The article analyzes the portrait collection of Vilnius Charity Society as a single whole and concentrates on its content without considering the artistic form of individual works. Drawing on written sources it discusses the contribution of the members to charity and to the activity of the society simultaneously revealing the principles underlying building of the collection and some associated history.